

POLOŽAJ KOMPLEMENTARNE MEDICINE V SLOVENIJI

*Branka Lovrečič, univ. dipl. psih.
Inštitut Bion, Stegne 21, 1000 Ljubljana
branka.lovrecic@bion.si*

Povzetek: Homeopatija se pojavi v Sloveniji v 19. stoletju. Ljudsko zdravilstvo je ves čas prisotno, intenziven porast različnih nekonvencionalnih oblik zdravljenja se pojavi sredi 80-ih let. Slovensko zdravništvo temu pojavu ostro nasprotuje. Z novo slovensko državo in demokracijo se razmere počasi spreminjajo. Prvi zakon o zdravstveni dejavnosti iz l. 1992 že upošteva tudi pojav nekonvencionalnih metod medicine. Država Slovenija pristopi k evropskemu projektu Nekonvencionalne medicine COST B4. Na podlagi vprašanj, pritiska ter zahteve Državna komisija za medicinsko etiko in nacionalni Zdravstveni svet, v začetku l. 1998 oblikujeta svoje stališče o zdravilstvu, ki ga ne zavračata, pač pa zahtevata dejavno urejanje. Prvič se pojavi stališče, da je potrebno problematiko zdravilstva celovito urediti s posebnim zakonom. Leta 2000 se združijo slovenski zdravilci na kongresu KONAZ in zahtevajo zakonsko ureditev za svoje delo. Naslednje leto pripravijo Pravilnik o zdravilstvu, ki ga predstavijo ministru za zdravje. Minister obljubi rešitev do konca svojega mandata (l. 2004). Minister v skladu z evropsko direktivo sprejme pravilnik o homeopatiji. V DZ opozicija vloži neuspeh predlog zakona o zdravstvenem varstvu, ki bi v nekaj členih urejal tudi zdravilstvo. Institucije pripravijo gradiva kot podlago za pripravo zakona o zdravilstvu. GZ Slovenije olajša registracijo zdravilcev, a se s tem še zmanjša strokovna kontrola. GZ pripravi Teze za zakon o naravnem zdravljenju. Društvo medicinskih sester v letu 2002 javno pove, da je za zdravilstvo. Minister v začetku leta 2003 skliče delovno skupino za pripravo zakona o zdravilstvu, ki pa se ne sestane več. Iniciativni odbor za odprt dialog zdravnikov o integrativni medicini INTA sklene intenzivno poseči v afirmacijo in zakonsko ureditev integrativne medicine.

Položaj komplementarne medicine skozi kronologijo aktivnosti v smeri priprave zakona o zdravilstvu

1. Že v 19. stoletju je bila homeopatija v sporu z medicino, kljub temu pa je ljubljanski homeopat prior Gradišek imel cesarsko in papeževo dovoljenje za zdravljenje s homeopatijo.

Zdravilstvo kot oblika ljudskega zdravilstva je bilo razširjeno tudi v Sloveniji. Homeopatija, o kateri danes največkrat govorimo kot o eni izmed metod alternativnega ali komplementarnega zdravljenja oz. zdravilstva, ima tudi pri nas določeno tradicijo. Doslej zbrani podatki pričajo o tem, da se je homeopatija v Sloveniji pojavila v 19. stoletju, izvajali so jo zdravniki in laiki. Laike najdemo tako med duhovniki kot med plemstvom, homeopatija pa je bila razširjena tudi med kmečkim prebivalstvom. V Ljubljani je bil velik zagovornik homeopatije v začetku 19. stoletja prior reda usmiljenih bratov Faust (Matevž) Gradišek, ki je postal leta 1807 upravnik ljubljanske bolnišnice na Ajdovščini. Leta 1808 je v okviru omenjene bolnišnice ustanovil klinično šolo, kjer so se izobraževali bodoči homeopati. Leta 1811 je Gradišek bolnišnico prepustil francoskim oblastem. Ko so Francozi razpustili red usmiljenih bratov, se je Gradišek preselil pod Šmarno goro pri Ljubljani, kjer je nadaljeval z delom v svoji homeopatski ordinaciji. Homeopati so s svojim delovanjem ogrozili medicino. Leta 1819 je bila homeopatija prepovedana, tako za civilno prebivalstvo kot za vojsko, vendar so jo nekateri ljubljanski homeopati z Gradiškom na čelu gojili še naprej. Gradišek je imel celo cesarsko in papeževo dovoljenje za zdravljenje. Cesar Franc I. na svojem obisku v

Ljubljani leta 1831 ob zdravniških spopadih dejal: »Zdravnikom ne bom homeopatije nikdar prepovedal, ravnajo naj in zdravijo po svoji vesti.« (1, 2).

2. Ljudske oblike zdravilstva so bile stalno prisotne. Od srede 1980-ih dalje pa je očiten porast uporabe nekonvencionalne ali komplementarne medicine. Zdravništvo je ostro nasprotovalo njeni uporabi.

Leta 1989 je bilo na Otočcu 126. redno letno srečanje slovenskih zdravnikov, kjer je bila kot strokovna tema obravnavana "ALTERNATIVNA MEDICINA" NI MEDICINA (3). V sklepih komisije za strokovni del je zapisano, da "nam kodeks etike zdravstvenih delavcev SFRJ nalaga pravico in dolžnost, da preprečujemo vse oblike mazaštva, dolžni pa smo tudi preprečevati, da bi zdravniki izvajali nepreverjene ali celo napačne metode pri zdravljenju svojih bolnikov. Na osnovi teh dolžnosti in pravic dajejo pobude in priporočila, med drugim, da zdravstvene organizacije »ugotovijo, ali se pri njih izvajajo kakršnekoli dvomljive in nepreverjene terapevtske in diagnostične metode ter izdelajo ustrezne strokovne smernice, če se to dogaja« ter opozarjajo, »da je izvajanje raznih oblik, ki jim izvajalci pripisujejo zdravilni učinek in slepijo ljudi, da tak učinek imajo, v nasprotju z veljavnimi predpisi o zdravljenju in zdravstvu« (4). V sklepih ni navedbe o tem, da je potrebno na znanstven način preverjati vrednost tradicionalnih metod zdravljenja, kar so predlagali nekateri referenti na tem srečanju in kar priporoča tudi Svetovna zdravstvena organizacija. Taki so tudi trendi v zahodni Evropi (COST B 4), (6).

3. Zakon o zdravstveni dejavnosti (7) v členih 57-60 obravnava izvajanje nekonvencionalnih metod medicine (»alternativne in tradicionalne oblike diagnostike, zdravljenja in rehabilitacije«). Zdravilske

metode so v zakonu predvidene in jih lahko opravljajo le zdravstveni delavci z odobritvijo ministra za zdravstvo s soglasjem medicinsko etične komisije, a le za preverjene in strokovno neoporečne metode. Zdravilec po tem zakonu zdravilstva ne more opravljati.

4. Država Slovenija, takratno Ministrstvo za znanost in tehnologijo je l. 1993 podpisala »Memorandum of Understanding« in s tem sodelovanje v projektu Evropske komisije COST B4 »Nekonvencionalna medicina«. Ministrstvo je za nacionalnega koordinatorja pooblastilo Inštitut Bion iz Ljubljane (nosilca: Kurinčič-Tomšič, mag. Petar Papuga, oba dr. med.). Projekt se je zaključil l. 1999, z zadnjimi sejami še v letu 2000.

5. Na predlog Inštituta BION, Ljubljana je dal aprila 1996 poslansko pobudo Vladi RS poslanec mag. Marjan Šetinc (8):

1/ da pripravi pregled stanja o zdravljenju z bioenergijo in drugimi komplementarnimi metodami zdravljenja v Sloveniji,

2/ da zagotovi razvoj standardizacije za ugotavljanje zdravilnih sposobnosti bioenergetikov in drugih zdravilcev in nato zakonsko uredi njihovo registracijo (licenca) in spremljanje.

6. Na zahtevo Zdravniške zbornice je Državna komisija za medicinsko etiko 2.2.1998 oblikovala svoje stališče o zdravilstvu, skupaj s predlogom, da državni mehanizmi dejavnije posežejo na to področje. To stališče je obravnaval tudi Zdravstveni svet na 67. seji 5.3.1998 in sklenil, da je potrebno problematiko celovito urediti s posebnim zakonom (5).

Komisija se zaveda, da je zdravilstvo realnost naše dobe, s katero morata medicina in javno zdravstvo računati. Vsak opravilno sposoben človek ima pravico, da sam izbira med zdravnikom in zdravilcem, kakor tudi pravico, da se zdravljenju sploh odpove. KME je prepričana, da je treba zdravilcem naložiti podobno odgovornost pri obravnavanju zdravnikov, kot jo imajo zdravniki....

...Nekateri zdravilci izjavljajo, da si želijo sodelovanja z medicino. Pravo sodelovanje kot med zdravniki načeloma ni možno. Vendar je v nekaterih primerih zaradi bolnikove koristi prav, da se zdravnik ne izogne stiku z zdravilcem...

...Država mora preprečiti delovanje samozvanih zdravilcev (šarlatanov). Za odprtje dejavnosti naj se zahteva posebno dovoljenje..., ki ga izda Ministrstvo za zdravstvo. Med dokazili naj bi bilo spričevalo o izobrazbi zdravilca, o njegovi usposobljenosti,... o članstvu v strokovni organizaciji... Bolniki morajo podpisati zavestno in svobodno privolitev, ... zapisano naj bo svarilo za bolnike..., bolniki morajo biti odškodninsko zavarovani... Poklicne organizacije morajo urediti svoj članski register, določiti način in merila za njihovo izobrazbo, notranji nadzor, zadostno

obveščenost svojih klientov, omogočiti stalen državni nadzor...

...Po teh pravilih bi bilo možno in primerno urediti status in delovanje samo tistih zdravilskih panog, ki že imajo svoje poklicne standarde, predpisano in preverljivo izobraževanje in svoje poklicne organizacije...

...Smiselno je podpreti priporočilo Evropskega parlamenta, da se učinkovitost teh metod razišče po pravilih znanosti in brez predsodkov...«

7. Maja 1999 je Inštitut BION dal ponovno podobno pobudo za ukrepanje, tokrat poslanki Državnega zbora prim. dr. Majdi Ani Kragelj Zbačnik, kot predsednici Odbora za zdravstvo(9). Odgovora ni bilo.

8. Junija 2000 je bil v okviru Slovenskega ekološkega gibanja prvi kongres zdravilcev Slovenije KONAZ, ki je sprejel programsko resolucijo in programske usmeritve, in se je med drugim zavzel za znanstveno preverjanje, šolanje in izobraževanje, strokovno združevanje ter na prvem mestu zahteval ureditev statusa zdravilcev z ustrezno zakonodajo (10).

9. V uradnem listu RS je bil 28.11.2000, 96/2001 objavljen Pravilnik o homeopatskih izdelkih (11).

10. Junija 2001 so bili objavljeni popravki v Zakonu o gospodarskih družbah (12).

Po teh spremembah ni več potrebno dovoljenja pristojnega organa za vpis v register. Zdravilci lahko legalno zdravijo samo z dejavnostjo alternativne oblike zdravljenja. To pomeni popolno odsotnost systemske strokovne kontrole nad dejavnostmi zdravilstva. Uporabniki se lahko zanesejo le na etičnost posameznega zdravilca. Ta lahkost registracije je v nasprotju z 88. čl. Zakona o zdravstveni dejavnosti, po katerem se kaznuje oseba, ki opravlja zdravstveno dejavnost brez dovoljenja. Dokler zdravilstvo ne bo zdravstvena dejavnost, pač pa gospodarska dejavnost, se zdravilcem ni bati kazenskega pregona za delo brez dovoljenja Ministrstva za zdravje. Ministrstvo do sedaj tudi še ni opredelilo pogojev za opravljanje dejavnosti (Zakon o gospodarskih družbah opredeljuje pogoje za opravljanje dejavnosti za področja, ki jih ne predpisuje poseben zakon) (6).

11. Oktobra 2001 je bil drugi kongres zdravilcev KONAZ, ki je sprejel Pravilnik o zdravilstvu, Kodeks zdravilske etike, Izjavo zdravljenca in zdravilca (o prostovoljen zdravljenju in svarilo bolniku), Kartoteko zdravilca, izvolil je svoje Častno razsodišče. Sklep kongresa je bil, da dokumente predstavijo ministru (13).

12. Novembra 2001 minister za zdravje dr. Dušan Keber sprejme delegacijo KONAZ-a, ki mu predstavijo sprejete dokumente na kongresu. Pravilnik o zdravilstvu je napisan v duhu zahtev Državne komisije za medicinsko etiko in predviden kot

dopolnitev Zakona o zdravstveni dejavnosti, kot nov 59 a člen. Minister je obljubil ustrezno rešitev do konca njegovega mandata leta 2004 (13).

13. Februarja 2002 je raziskovalni sektor Državnega zbora pripravil primerjalni pregled Ureditve komplementarnega zdravilstva v državah EU in državah tranzicije (14).

14. Maja 2002 je Poročevalec DZ RS objavil in skupina poslancev, prvo podpisani France Cukjati, dr. med, je kasneje vložila v obravnavo Predlog zakona o zdravstvenem varstvu, ki vsebuje tudi 6 členov o zdravilstvu (15). Predlog ni bil sprejet.

Zdravilstvo definira kot alternativne in tradicionalne oblike zdravljenja, ki je gospodarska (tržna) dejavnost, ki mora biti zaradi neposrednega vpliva na zdravje ljudi pod nadzorom države. Tiste alternativne in tradicionalne oblike zdravljenja, ki jih uradna medicina uvrsti v svoj program, naj izgubijo oznako zdravilstva in postanejo zdravstvene storitve.

15. Julija 2002 je Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) pripravila prve Teze za zakon o naravnem zdravljenju. Dne 10.9.02 je ustanovila Sekcijo terapevtov naravnega zdravljenja pri Združenju drobnega gospodarstva.

GZS ima najbolj razvit program preverjanja usposobljenosti za poklic refleksoterapevta.

16. Oktobra 2002 je Inštitut Bion pripravil »Zasnovne strokovnih podlag za pravno urejanje zdravilstva v Sloveniji« za Ministrstvo za zdravje (6).

17. Decembra 2002 Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Ljubljana organizira prvi simpozij o komplementarnem in naravnem zdravilstvu v zdravstveni negi (16). Zaradi izjemnega zanimanja v letu 2002 organizira še dva simpozija s tega področja. Sporočilo simpozijev je, da so medicinske sestre za uporabo zdravilstva v zdravstveni negi in si želijo legalizacije oz. zakonske ureditve področja.

18. Dne 28.12.2002 je bil ustanovljen Iniciativni odbor za odprt dialog zdravnikov o komplementarni medicini. Med drugim je njihov cilj spodbujanje in sodelovanje pri ustanavljanju uradnih forumov, ki bodo urejali formalno pravni status komplementarne medicine in opredeljevali kriterije za legalno opravljanje dejavnosti komplementarne medicine.

19. Dne 28. februarja 2003 je Ministrstvo za zdravje sklicalo na konstitutivni sestanek delovno skupino, ki bo pripravila predlog za pravno ureditev položaja oz. delovanja na področju t.i. nekonvencionalnih metod zdravljenja (17).

Minister je v uvodnem nagovoru povdal, da je glavni namen skupine priprava Zakona o zdravilstvu, zdravstveno varstvo pacienta in njegova zaščita. Poudaril je, da tudi dokumenti Sveta Evrope pravijo, da

je ta pojav potrebno urediti. Za predsednico je imenoval Dunjo Piškur Kosmač. Skupina ni bila več sklicana, predsednica pa je kasneje v medijih mnenja, da bi sistemski zakon urejal homeopatijo, akupunkturo, osteopatijo, kiropraktiko in akupresuro.

20. Junija 2003 je bila v Ljubljani konferenca »Regulatorni in zdravstveni vidiki uporabe homeopatskih izdelkov«, ki so jo pripravili francosko združenje UBI France, slovensko Ministrstvo za zdravje, gospodarski oddelek francoskega veleposlaništva in GZS (18).

Minister Keber je dejal, da bo to področje potrebno urediti tudi v Sloveniji in izrazil pričakovanje, da bo ta posvet prispeval k spremembam na področju homeopatije (18).

21. Oktobra 2003 je Iniciativni odbor za odprt dialog zdravnikov o komplementarni medicini izpeljal simpozij o komplementarni medicini v okviru konference Kognitivne znanosti MIND BODY STUDIES na 6. mednarodni multi-konferenci Informacijska družba IS 2003 na Inštitutu Jožef Stefan (19). Začeli so zbirati podpisov za ukinitve sporne izjave ob pridobitvi oz. podaljšanju zdravniške licence, da »se zdravnik ne bo ukvarjal z zdravilstvom oz. mazaštvom«.

22. Iniciativni odbor za odprt dialog zdravnikov o komplementarni medicini se je spomladi 2004 preimenoval v Iniciativni odbor za odprt dialog zdravnikov o integrativni medicini INTA in sklenil poseči tudi v pospešitev zakonskega urejanja in sprejemanja komplementarne medicine v okviru medicine. »Integrativna medicina združuje medicinske postopke s komplementarnimi metodami zdravljenja, ki so znanstveno preverjene, varne in učinkovite.«

23. Za sprostitev trga za homeopatske izdelke (glej točko 20) je Agencija za zdravila v avgustu 2004 izdala nov pravilnik o homeopatskih izdelkih (20).

Izdelki bodo lahko prišli v Slovenijo neodvisno od statusa dovoljenosti same metode zdravljenja, vendar le za samozdravljenje. Večina izdelkov, ki jih bomo lahko kupili le preko recepta pa bo morala čakati dokler država ne določi predpisovalca. Dunja Piškur Kosmač zaenkrat meni, da bi to lahko bili izključno zdravniki, ki bi imeli dodatno izobrazbo na fakultetah, ki so organizirane za to področje v Evropski uniji (21).

24. Iniciativni odbor za odprt dialog zdravnikov o integrativni medicini INTA pripravlja za 9. oktober 2004 že drugič sekcijo Odprt dialog zdravnikov o integrativni medicini v okviru 7. Mednarodne kognitivne konference na Inštitutu Jožef Stefan, to pot z uglednim gostom prof. dr. Davidom Petersom iz Velike Britanije.

Zaključek

Zaradi zaščite in v korist pacientov ali uporabnikov je čas, da z zakonodajo priznamo in reguliramo tiste metode zdravilstva, ki so v tem prostoru razširjene in jih prostovoljno, po svoji lastni izbiri in za svoje osebno plačilo uporablja dobršen del prebivalcev tega nacionalnega prostora. Te metode se vse hitreje širijo in bodo morda celo prevladujoč način pridobivanja zdravja v novem tisočletju. Po nekaterih virih se 48% (Turk 1999) ali celo 57,3% (cit. v Premik, Leskovšek 2001) Slovencev zdravi z metodami alternativne in nekonvencionalne medicine. Izgleda, da zdravilstvo danes zagotavlja pomemben del zdravstva in zdravstvene nege, čeprav nima dostopa do javnih financ, kot ga ima konvencionalna (uradna) medicina. Zakonodaja naj bi zaščitila uporabnika pred možnimi škodljivimi stranskimi učinki, pred sleparji oziroma slabo podkovanimi ali neetičnimi zdravilci ter istočasno omogočila zanesljivost in transparentnost zdravilskih metod. Zakonska ureditev naj bi priznala in pokazala spoštovanje do socio-kulturne in praktične raznolikosti znotraj zdravstva.

Dokumenti zdravništva (Statut Zdravniške zbornice, Kodeks medicinske deontologije, Pravilnik o zdravniških licencah) zdravnikom prepovedujejo ukvarjanje s komplementarno medicino oz. zdravilstvom. Medicinske sestre takih prepovedi nimajo. Zdravilci lahko zdravijo, vendar le v okviru gospodarske dejavnosti. Sistemske kontrole nad njihovim delom ni, izobraževanje je razpršeno, neurejeno, nekaj je domačega, nekaj v tujini. Standardna klasifikacija poklicev navaja poklice s področja zdravilstva, preverjanje enega ima urejeno GZS. Sistemsko podprtega znanstvenega raziskovanja ni, so le posamezna največkrat zasebna prizadevanja. Področje komplementarne medicine oziroma zdravilstva kar kliče po sistemski ureditvi, ki pa ni treba, da je dolg in kompliciran postopek, saj ga je npr. Madžarska uredila na odprt in enostaven način.

V Sloveniji so prisotna že dolgoletna prizadevanja za ureditev statusa komplementarne medicine znotraj medicine, za družbeno priznanje zdravilstva in zakonsko ureditev. Zaradi nepriznanja doma, je kar nekaj zdravnikov že brez licence za zdravljenje, s čimer se dela družbena škoda. Zdravilci bi lahko sodelovali v procesu zdravljenja, tudi v bolnišnicah. Ob pravilni uporabi bi komplementarno medicino, v dobrobit bolnikov, lahko nadvse uspešno strnili z medicino v integrativno medicino. Znanstvene raziskave vse bolj kažejo, da komplementarna medicina ima osnove. Nujne so torej metodološko primerne znanstvene raziskave, ki bi tudi teoretično osvetlile vzročno ozadje in načela delovanja različnih vrst zdravilstva. Ko bo to področje enkrat znanstveno utemeljeno (na teoretski ravni), bo odprta pot za integracijo vseh »medicin« v dobro pacienta in za zdravo življenje vseh ljudi.

Literatura

1. Židov N., 1997, Po sledih homeopatije na Slovenskem, ISIS, št. 7.
2. Šilc J., 2000, Doktor Faustus, Kulturno umetniško društvo Tacen. Poročevalec Državnega zbora Republike Slovenije, 2002, št. 49.
3. Alternativna medicina ni medicina, 1989, Zdravniški vestnik, št. 58.
4. Sklepi 9. redne skupščine ZZD in 126. rednega letnega srečanja slovenskih zdravnikov, 1989, Zdravniški vestnik, št. 58.
5. Stališče komisije za medicinsko etiko o zdravilstvu, Zdravniški vestnik, 1998, št. 3.
6. Lovrečič B., Ružič R., 2002, Zasnove strokovnih podlag za pravno urejanje zdravilstva v Sloveniji, delovno gradivo za Ministrstvo za zdravje RS, Inštitut Bion, Ljubljana, oktober 2002.
7. Zakon o zdravstveni dejavnosti, Uradni list RS 1992, št. 9.
8. Mag. Marjan Šetinc, Poslanska pobuda, 2.4. 1996, Arhiv Inštitut Bion, št. 90/96, Ljubljana.
9. Lovrečič B., Papuga P., Uvrstitev pobude na dnevni red seje Odbora za zdravstvo, 26.5. 1999, Arhiv Inštitut Bion št. 145/99, Ljubljana.
10. Prvi kongres komplementarnega in naravnega zdravilstva Slovenije, 2001, **Zbornik**, KONAZ, 9-11. Junija, 2000, Slovenske Konjice. SEG, Ljubljana.
11. Pravilnik o homeopatskih izdelkih, Uradni list RS 2001, št. 96.
12. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gospodarskih družbah (ZGD-F), Uradni list RS 7.6.2001, št. 45.
13. Pravilnik o zdravilstvu. Kodeks zdravilske etike, 2001, Arhiv KONAZ, Ljubljana
14. Gazdić S., Šinkovec J., Berce Bratko B., 2002, PP – Primerjalni pregled, Ureditev komplementarnega zdravilstva v državah EU in državah tranzicije, interno gradivo Državnega zbora RS, 2002.
15. Predlog zakona o zdravstvenem varstvu, 2002, Poročevalec, maj 2002.
16. Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov. Spoznajmo komplementarno in naravno zdravilstvo tudi v zdravstveni negi. Prvi simpozij društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov. Zbornik člankov s strokovnega srečanja – December 2002, Kranjska gora.
17. Ministrstvo za zdravje, Številka: 5605-1/2003-1, 18.2.2003, Spoštovani! Arhiv KONAZ, Ljubljana.
18. Regulatorni in zdravstveni vidiki uporabe homeopatskih izdelkov, francosko združenje UBI France, Ministrstvo za zdravje, gospodarski oddelek francoskega veleposlaništva, Gospodarska Zbornica Slovenije Slovenska tiskovna agencija STA 17.6.2003 (<http://www.sta.si/vest.php?s=s&id=715733>).
19. Kononenko I., Jerman I (eds.), 2002, Mind body studies. Cognitive Science, Proceedings of the 6th International Multi Conference. Information Society IS 2003. Ljubljana, Slovenia, October 13-17.
20. Pravilnik o homeopatskih izdelkih, Uradni list RS 2004, št. 90.
21. Radio Slovenija 1, 11.6.2004, Druga jutranja kronika ob 7h, Magnetogram prispevka.